

bient; va voler, a la vegada, incorporar les dites populars en la seua obra, en un intent de descriure un món de llenguatges universals. Goya, dotat d'una curiositat extrema, va experimentar les tècniques del gravat amb la intenció d'obtenir una major difusió. Podríem comparar aquesta manera de producció amb el recurs de la imatge fotogràfica com a peça d'evidència d'una cultura els paradigmes lingüístics de la qual procedeixen del cinematògraf i de la televisió.

Conten que Goya, per als treballs realitzats a la "Quinta del Sordo", va utilitzar un tipus de pintura negra anomenada "tinta d'impremta", que en el procediment de la pintura al fresc ofereix aquest negre cru i excessiu; i Baldessari ens presenta el negre exagerat de l'emulsió fotoquímica. En Goya el blanc procedeix de les mateixes parets de la vil·la, i en Baldessari d'una perspectiva perduda. Tots dos introdueixen el color en una acció tensa de profunda llibertat.

Però a més, John Baldessari presenta a Espanya una obra les referències de la qual a les Pintures Negres poden ser molt directes, si l'esperit

Foc, diners, aigua, sexe, 1984

d'ambdós artistes no ens invitara a lectures de significats incerts i ambigus.

En la instal·lació *Dwarf and Rhinoceros (With Large Black Shape)*, *Nan i rinoceront (amb gran forma negra)*, apareixen diverses figures tractades de maneres diferents: dos nans i un rinoceront. Un dels nans estén el seu dit índex, en un gest que ens recorda el personatge d'Asmodeus en les Pintures Negres de la "Quinta del Sordo". Asmodeus era vist com el dimoni de la luxúria, l'esperit de la fúria o un Mefistòfil, els favors ocults del qual incloïen el coneixement científic, el descobriment de tresors amagats i el poder de tornar-se invisible; i en el gest d'assenyalar (l'anomenada mà cornuda), s'interpretava el seu poder per a controlar i hipnotitzar als altres.

Les tres figures de Baldessari podrien sotmetre's a diferents interpretacions en relació a l'obra de Goya, però no podem entrar en detalls d'una obra l'objectiu de la qual és trobar-se amb la memòria cultural de l'espectador d'aquest país.

L'exposició és una coproducció del *Centro Nacional de Exposiciones* amb l'Institut Valencià d'Art Modern, Centre Julio González, i es presenta així mateix a Bordeus, CAPC, Musée d'Art Contemporain (del 10 de març al 23 d'abril de 1989) i a l'IVAM de València (del 15 de maig al 15 de juliol de 1989).

IVAM CENTRE JULIO GONZALEZ

Guillem de Castro, 118 - 46003-VALENCIA
Tel. (96) 386 30 00 - Fax (96) 332 10 94

De dimarts a diumenge d'11 a 20 hores
Diumenge, dia del Museu, entrada gratuïta
Dilluns tancat

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

JOHN BALDESSARI

NI POR ÉSAS - NOT EVEN SO

L'exposició dedicada a l'artista californià John Baldessari (National City, Califòrnia, 1931), no presenta un recorregut exhaustiu de la seua obra, ni tan sols una visió compensada o més o menys acadèmica.

És el resultat de la confluència de dues direccions: la de Baldessari en el seu contacte amb el nostre país, i la dels comissaris en la recerca d'unes línies de força que operen al llarg de la seua obra, i que al seu entendre són indispensables per tal de comprendre el conjunt que s'hi presenta, basat fonamentalment en obres dels anys vuitanta, període al qual aquesta exposició dedica una major atenció. Són tres cossos d'obres precedits per una introducció de caràcter emblemàtic, entre les quals es troba *Dwarf and Rhinoceros (With Large Black Shape)*, que l'artista ha realitzat especialment per a aquesta exposició.

La part introductòria presenta un conjunt d'obres que plantegen els trets característics de la seua carrera artística posterior: l'elecció i presa de decisions com a part essencial de la creació/percepció (*Choosing: Carrots*), 1972, el recurs de diversos dispositius d'ordenació (fragmentació, recomposició, dislocació, edició en seqüències) com una manera original de construcció del significat (*Alignment Series: Palm Tree with Girl*), 1975, (*A Movie: Directional Piece where People are Walking*), 1972-73, la demostració de caràcter subliminal i les diverses lectures de les imatges que ens envolten (*Pathetic Fallacy Series: Tremulous Pink and Yearning Yellow*), 1975, l'assumpció de l'imprevist i el joc (*Throwing Three Balls in the Air to get an Equilateral Triangle*), 1972-73, l'elaboració d'un espectre de color simbòlic i allò paradigmàtic de certs elements formals.

Amb *A New Sense of Order: The Art Teacher's Story*, 1972-73 i *Structure by Color Series: Simone with Fruit*, 1975, volem també introduir dos temes que són constants en la seua obra: la catàstrofe i el sexe.

Sèries de l'espai violent: cinc retrats en vinyetes de situacions d'estres, 1976

Com a segona part hem escollit un conjunt d'obres de 1975-76, *The Violent Space Series*, on John Baldessari manifesta obertament una preferència per certes imatges filmiques, utilitzant el tema de la violència com a contingut, per a compensar-lo/neutralitzar-lo per la manera en què tractava l'espai. En *Violent Space Series* s'aïlla el gest, i se'l sotmet a un vocabulari de formes primàries que es desenvoluparà amb infinita llibertat en l'obra seleccionada en la tercera part, i que correspon als anys 1982-88.

El títol d'aquesta exposició, pres d'un gravat de Goya de la sèrie "*Los Desastres de la Guerra*", ens proporciona un terme castís que, a la vegada que fa menció a la inclinació de Baldessari per allò "pop", ens situa en una atmosfera d'impossibles, que seria el lloc ideal per introduir-nos en una de les personalitats més complexes i significatives de l'art nord-americà de les últimes dècades. John Baldessari és a més un artista que ha influït poderosament sobre una àmplia generació d'artistes que utilitzen l'apropiació de les imatges, tant com a professor en el Californian Institute for the Arts (David Salle, Matt Mullican...) com pel reconeixement explícit d'aquestes influències en artistes com Barbara Kruger o Jenny Holzer.

Una de les preocupacions principals de Baldessari ha estat observar fins a quin punt la paraula i la imatge són intercanviables. El conjunt icònic, elaborat a partir de fotos fixes i fotogrames, estimula una operació de competència intertextual, consistent a remetre les diverses natures expressives a un espai típicament pictòric; a un èxtasi narratiu.

En la narració, s'utilitzen —almenys aquesta exposició s'ha fixat en això— imatges del folklore filmic contemporani, fonamentalment aquelles els "leit motiv" de les quals són la violència, el sexe i la mort. Baldessari ens proposa un reconeixement instintiu d'aquestes icones, a les quals sotmet a diferents tractaments de formes, color, talls, perfilat, emmarcat, etc., per tal de configurar un dispositiu textual que expresse la representació.

Les referències que podem trobar en l'obra de John Baldessari al pintor espanyol Francisco de Goya són nombroses, i no es limiten exclusivament a l'"arravatat pessimisme, individual i romàntic", ni a l'atenció "al rerefons de la guerra", qualificatius amb els quals es descriu l'obra de Goya.

El pintor aragonés no va reflectir únicament les preocupacions de molts membres del seu am-